

triar centrar-se en l'Empordà, viure-hi i crear-hi la seva obra. I ja sabem que a un autor o autora de comarques, sense una presència visible a la capital, li és molt difícil arribar al gran públic i encara menys si és dona i escriu poesia en un context de postguerra amb greus dificultats per publicar en català.

Montserrat Vayreda va voler fer-se una veu pròpia en poesia: «Si amb la veu pròpia el pots cantar (un instant del teu viure) no vulguis manllevar-la», diu en un poema, i ja des del seu primer llibre va lluitar per tenir un estil personal i desfer-se de possibles influències.

La seva poesia és un cant a l'esperança, a l'optimisme i al vitalisme com a filosofia de vida. La naturalesa era per a ella «l'única que pot salvar-nos de morir asfixiats damunt l'asfalt» i l'esperança el que salva l'ésser humà de morir ofegat en la tristesa i en les contrarietats. La seva poesia és essencial, variada en les formes, íntima i reflexiva, però també planera, entenedora. És l'obra de tota la vida d'una dona sempre a punt per copsar la bellesa de l'instant fugisser o reviuire els records del passat que “tot s'ho enduu” i transformar-los en matèria poètica.

Anna Maria VELAZ SICART

Comissària de l'Any Montserrat Vayreda

Centenari de la mort de Joan Salvat-Papasseit. — El 7 d'agost de 1924 traspassava a Barcelona Joan Salvat-Papasseit. Tot i no haver complert encara els trenta anys, deixava un llegat amb una notable producció no només com a poeta i prosista, sinó també com activista cultural. Amb motiu de l'efemèride la Generalitat de Catalunya va decretar el 2024 Any Salvat-Papasseit i en va nomenar comissari Ferran Aisa, un dels màxims especialistes en la seva figura. El centenari ha tingut una doble funció: d'una banda ha servit per a donar a conèixer la ideologia i el compromís social de Salvat, aspectes no sempre prou divulgats de la seva trajectòria vital; de l'altra, ha donat una nova embranzida a la seva obra literària, tant en prosa com en vers, gràcies a les reedicions, traduccions i estudis.

D'entrada, cal destacar les dues noves edicions que abasten la totalitat de l'obra poètica salvatiana. De la primera, *Poesia completa*, a càrrec d'Edicions 62, n'ha tingut cura Jordi Cornudella i està prologada per Enric Casasses. La segona, *Poeta amb majúscula*, és una coedició de Lo Diable Gros i Godall Edicions; a cura de Jordi Martí Font, a més de comptar amb un epíleg de Ferran Aisa i Mei Vidal, recupera el pròleg històric (i encara ben útil) de Joan Fuster aparegut el 1962 a *Poesies*, que aplegava, per primera vegada, la producció en vers de Salvat. Dues edicions de factura ben distinta pel que fa als objectius i a la metodologia emprada. Quant als poemaris, només s'ha reeditat, i això és de dordre, *La rosa als llavis*. Així, Edicions Bromera, dins la longeva col·lecció «Els Nostres Autors», n'ha fet una edició orientada al públic de secundària, que incorpora una introducció didàctica d'Anna Perera Roura; altrament, l'edició de l'Associació de Bibliòfils de Barcelona, que compta amb unes il·lustracions de Narcís Comadira, té la particularitat de ser bilingüe, amb la traducció dels poemes a l'anglès per part de Dominic Keown. També s'ha reeditat *Mots propis*, que compila els aforismes que Salvat havia publicat entre 1917 i 1919 a la revista *Un enemic del poble* i que es van aplegar per primera vegada el 1975 a cura de Josep Miquel Sobré; aquesta nova edició, de Lo Diable Gros i Godall Edicions, compta amb un pròleg de Jordi Martí Font i unes il·lustracions d'Amat Pellejà. La dedicació de Salvat als lectors més joves no ha estat oblidada en aquesta efemèride i Pere Martí Bertran ens ha ofert un volum llargament esperat, *Obra literària infantil*; amb il·lustracions de Maria Espluga, Martí Bertran recull i estudia aquest vessant poc conegut de la producció salvatiana. Un volum bellament editat per El Cep i la Nansa, que també ha publicat *Joan Salvat-Papasseit. Petits poemes*, una selecció de textos emblemàtics del poeta efectuada per Pep Molist i il·lustrada per Christian Inaraja.

Pel que fa a les traduccions de l'obra de Salvat, cal remarcar *Fum de fàbrica*, la versió al català que ha efectuat Jordi Martí Font de l'original castellà; es tracta d'un aplec d'articles amb finalitats regeneracionistes i que fou el primer llibre de l'autor que va veure la llum. Coedició de Manifest Llibres i Lo Diable

Gros, incorpora un pròleg de Dolors Marín. Dins la prestigiosa col·lecció «Letras Hispánicas», l'editorial Càtedra ha publicat en edició bilingüe *Me he cruzado con un hombre que pasaba. Antología de poesía y prosa*, una àmplia tria de la producció salvatiana a càrrec de Jordi Virallonga, que n'ha realitzat l'estudi introductori i la traducció al castellà. Una altra llengua a què s'ha traspassat la poesia de Salvat i, més en concret, *La rosa als llavis*, ha estat el romanès de la mà d'Elena Ciutescu per a l'editorial Meronia.

Entre la diversa bibliografia que ha generat l'efemèride, destaca el suggestiu assaig de Ferran Gadea *Joan Salvat-Papasseit. Cada ferida la sang d'un poema*. Publicat per Barcino, esdevé una guia imprescindible per endinsar-nos en la vida i l'obra de l'autor. Ben distint és *El celler de les Galeries Laietanes*, de Joan M. Minguet, a càrrec de Vibop edicions; l'indret, punt de trobada d'artistes i intel·lectuals a inicis del segle passat, entre els quals hi havia Salvat, és objecte d'una reeixida peça teatral, a mig camí entre la ficció i la realitat. També el món del còmic ha tractat Salvat: *L'esplendor davant l'abisme*, d'Agustín Comotto, i publicat per Comanegra, ens acosta a l'autor i a la seva època tot combinant biografia i obra literària.

També paga la pena esmentar els articles apareguts en dos dossiers monogràfics al País Valencià. El primer, «Centenaris compartits: Joan Salvat-Papasseit i Vicent Andrés Estellés», coordinat per Irene Mira-Navarro per a *L'Aiguadolç. Revista de literatura*, conté «Joan Salvat-Papasseit, l'irradiador dels Mots i les Consignes», de Juli Capilla, i «“La vida és una cançó” amb Papasseit», de David Garcia Sirvent. En el segon, «Joan Salvat-Papasseit i Vicent Andrés Estellés: dos poetes del poble», coordinat per Aina Monferrer-Palmer per a *Ítaca. Revista de Filologia*, s'hi troben «La fractura de l'ego poètic en els versos de Joan Salvat-Papasseit i Vicent Andrés Estellés», de Dominic Kweon, i «Entre el bodegom i el tram: espais interiors i exteriors de Joan Salvat-Papasseit», d'Enric Bou. També el número 775-776 de *Serra d'Or* s'ha afegit al centenari amb els articles «Joan Salvat-Papasseit, el poeta sempre vigent i amb mirades noves», de Vinyet Panyella, i «Joan Salvat-Papasseit i la cançó», de Miquel Pujadó.

A més, de les edicions i dels estudis que hem citat, Salvat ha estat present en recitals, espectacles i concerts (en el Festival Poesia de Lleida es va estrenar *La rosa als llavis* i en el de Tarragona, *Escopiu a la closa pelada dels cretins*). Des d'una perspectiva didàctica —no oblidem que una de les finalitats de l'efemèride era difondre la vida i l'obra de l'autor— cal fer esment de les diverses jornades pedagògiques adreçades a l'àmbit educatiu de primària i secundària, de les nombroses conferències impartides per especialistes, i de les set exposicions que se li han dedicat, entre les quals destaca *Salvat-Papasseit, l'irradiador de l'avantguarda*, a càrrec de Ferran Aisa. Un afany divulgador que també podem exemplificar en dues digitalitzacions salvatianes que permetran als usuaris accedir-hi obertament: la del fons de l'autor per part de la Biblioteca de Catalunya i la de la primera edició dels seus llibres, disponible al Corpus Literari Digital de la Càtedra Màrius Torres de la Universitat de Lleida. Tot i la manca d'un simposi dedicat a la seva figura (com sí s'ha fet en casos semblants) o bé l'absència de reedicions de poemaris que no fossin *La rosa als llavis*, podem qualificar, globalment, el balanç de l'Any Salvat-Papasseit de positiu.

Josep CAMPS ARBÓS
Universitat Oberta de Catalunya

Seminari de sociolingüística i política lingüística del CUSC-UB (curs 2024/2025). — Fidel a la cita des del curs 2015/2016, el CUSC—Centre de Recerca en Sociolingüística i Comunicació de la Universitat de Barcelona— va convocar una nova edició del seu «Seminari de sociolingüística i política lingüística» per al curs 2024/2025.¹ Coordinada per Avel·lí Flors-Mas, la iniciativa es presenta

1. Al web del CUSC-UB es poden consultar els programes i/o memòries de les diferents convocatòries del seminari. Vegeu <<https://www.ub.edu/cusc/formacio/seminari-del-cusc/>>.[Consulta: 6 de juny de 2025].